

Manse de heks van het Boerenhol.

Kortrijk jaren 1930 - Zuster Amelia (Elodie Mauroo, 1864-1952) was gekend bij vele Kortrijkzanen. Ze was van de Zusters van Liefde in de Budastraat en deed als jonge religieuze thuiszorg bij arme lieden en er werd op haar een beroep gedaan om doden af te leggen. Gaandeweg werd "zusterke Amelia" de toeverlaat van noodlijdende gezinnen en schamele of hulpbehoevende oudjes. Ze wist bij welke bakker ze kon aankloppen om oudbakken brood op te halen, bij welke apotheek ze terecht kon om wat geneesmiddelen en verband los te krijgen - te "verhoorden" zoals ze zei - en op welke gegoede families ze kon rekenen om geld of afgedragen schoenen en klederen te 'schooien'.

Ze werd een stokoud nonnetje dat verscholen onder haar pij, prevelend op haar rozenkrans, geluidloos voorbij schreed. 's Winters diep ingeduffeld, was ze dagelijks op stap naar haar oudjes. Steeds sjouwend met twee grote beuzen in zwartblinkende toile. De beuzen waren bijna even groot als 't zusterke. Daarin kon ze van alles wegmoffelen zodat niemand kon zien wat ze weggaf.

Het was binst de winter van 1943 dat ze in Bersacquespoort door de pastoor op Manse de "waarzegginge" werd gewezen. Ze moest Manse een bezoek brengen. De burens hadden haar sinds twee dagen niet meer gezien. Zuster Amelia wist wel van horen zeggen wie Manse was, maar ze had haar nooit ontmoet.

Manse - haar voornaam bleek Emmerance te zijn - was een heks. Men heette haar trouwens de heks van het Boerenhol of "Manse de toiverheks". Sommigen pretenderen dat ze tot haar zestiende in een wezenschool was opgevoed en daarna bij een rijk gezin in het Brugse werd geplaatst. Anderen hielden vol dat ze in de buurt van Rijsel bij een textielbaron had 'gediend'. Ze zou met een Fransman getrouwd zijn die in 1917 of 1918 tijdens de oorlog sneuwde. Daarna had ze een tijd lang in een veldhospitaal gewerkt waar ze enige ervaring met medicinale planten had opgedaan en het kaartleggen aangeleerd. Kort na 1919 kwam ze in de Lange-Brugstraat wonen.

Ronny Courtens

Ze verkocht kruiden en toverdrankjes aan onvoorzichtige meisjes, ook aan getrouwde vrouwen bezorgde tegen betaling duivelsthee. Daarom werd ze de zieltjesmaakster genoemd. Maar ze kon ook de toekomst voorspellen. Aan Euphrasie T'Kindt uit de Brugsesteenweg die, naar ze beweerde, uit een adellijke familie stamde, had Manse voorspeld dat ze weldra terug in het bezit zou komen van de vele pachthoven en landerijen die haar voorouders in de streek van Anzegem rijk waren. Dat had ze formeel in de kaarten gezien. Ook bij menig meisje had ze een rijk huwelijk voorspeld en soms was het werkelijk zo uit gekomen! De vrijdag, bij volle maan, trok ze er op uit. Waarheen wist niemand. En ze kwam slechts de zondagmorgen terug! Ze vertelde dat ze bij haar oudere zus in Houthulst op bezoek ging, maar geen mens die dat geloofde. De mare liep zelfs dat ze de heksensabbat bijwoonde. Men kon dat ter andere zien aan de pater karmeliet die in het "Hoog Kloosterke" de mis opdroeg want tijdens de consecratie begon hij onbeheerst te beven en grote druppels zweet bengelden aan zijn voorhoofd.

Halfweg de jaren 1930 verhuisde Manse naar het Boeren hol. Toen Manse er ging wonen, waren er nog dertien huisjes, eigendom van advocaat Vande Velde uit

Brussel. Manse huurde één van die huisjes en een onbekende, die beweerde Grégoire te heten, huurde het huisje ernaast. Grégoire was vetsmelter en noodslachter in het Openbaar Slachthuis. Ook al geen alledaags beroep. Voordien woonde hij in de Kleine Leiestraat, in het Malingiépoortje, naar de naam van de ongehuwde apotheker Pieter August Malingié die daar in 1785 van de Kapucinessen vijftien huisjes had gekocht. Grégoire werd door iedereen gemeden want kwatongen beweerden dat hij een pact met de duivel had gesloten. Hij kon niet alleen in contact treden met andere tovenaars en andere occultisten maar ook met demonen en Boze Machten. Iedereen wist trouwens dat hij de groentehandelaar op de hoek had behekst, en hij de bakker door kwade geesten liet vervolgen zodat zijn brood niet meer kon rijzen en dat hij de koeien van een veeboer uit Lauwe zodanig had betoverd dat ze amper nog melk gaven. Ten einde raad was hij verplicht geweest zijn koeien door een Jezuiet en daarna door een ongeschoeide pater te laten belezen. En zekere personen wisten nog veel meer. Sommigen fluisterden dat hij het vermogen bezat om geesten te bezweren en verwloeking en vloeken uit te spreken. Volgens Eugénietje uit de Watermolenstraat, en zij sprak van onderwinding, had hij de klopgeesten op haar afgestuurd. Daardoor hoorde ze hele nachten kloppen en kon ze de slaap niet vatten. Haar zuster kon dat getuigen. Het was eveneens gekend dat hij over een heel oud boek in perkament beschikte waarin allerlei magische formules waren opgeschreven.

Ronny Courtens

en dat hij het toverboek en erbij horende bezweringspraktijken aan Manse had gegeven. Bij het uitbreken van de oorlog in 1940 was hij plots als van de aardbodem verdwenen.

Tijdens de oorlog was het hoogconjunctuur bij Manse. Iedereen wou graag weten hoe lang de oorlog nog wel zou duren? Of vrouwen hun man of verloofde zouden terugzien en of men de bombardementen zou overleven. Op alles wist Manse raad en door de boeren liet ze zich extra in natura betalen. Na de oorlog werd ze stilaan ouder en ze stond er nu alleen voor. Uit compassie deed een buurvrouw af en toe de boodschappen en nam de vuile was mee. Allicht werd ze voor haar diensten goed betaald maar ze was toch opgelucht toen zuster Amelia ongevraagd en onverwacht haar hulp aanbood.

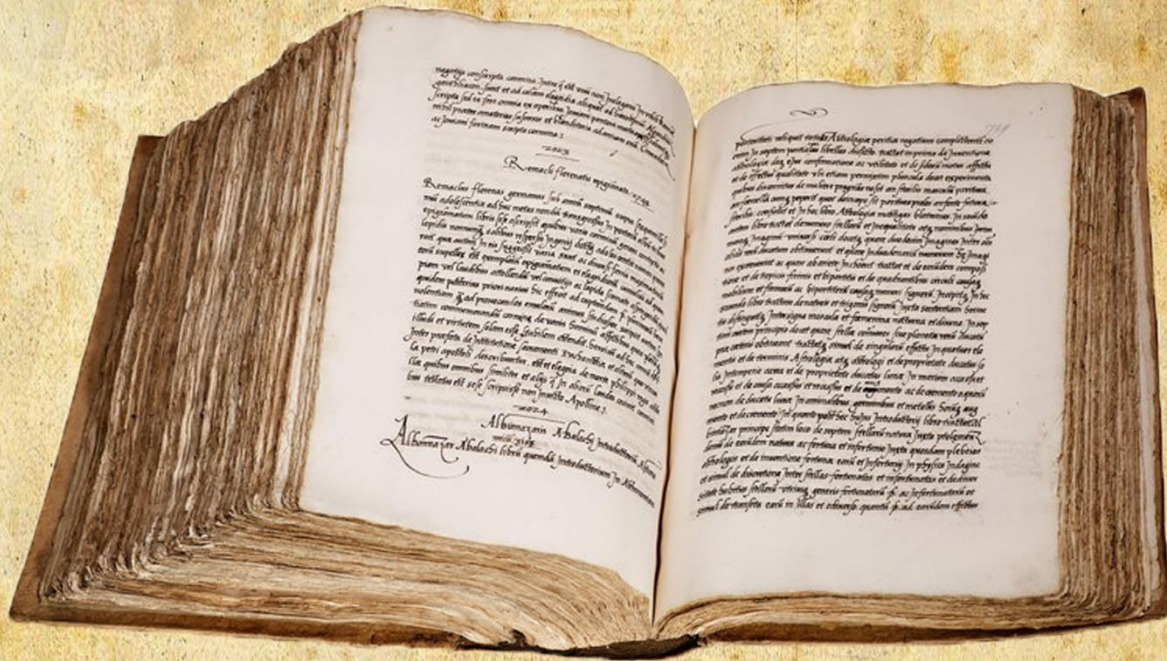
Door het ongecompliceerde optreden van het zusterke, was het ijs al dadelijk gebroken. 's Morgens kwam ze Manse wassen; 's middags bracht ze haar een fetoutje (fête-tout) met gekookte aardappelen en groenten en soms een stuk fruit.

Maar ze was op haar hoede. Op een oude commode had ze de geheimzinnige wassen figuurtjes gezien die met naalden en spelden doorprikt waren. Maar ze had er met geen woord over gerept. Ook niet over het gekleurde tafellaken waarop allerlei kabbalistische tekens stonden noch over de shabbatskandelaar met zes kaarsenhouders die ze in een kast had ontdekt. Niettemin had ze uit voorzorg telkens een kruis geslagen en een schietgebedje gepreveld. Ge weet maar nooit. ..

Intussen ging Manse zienderogen achteruit. Na verloop van tijd verliet ze het bed niet meer. Ze wou geen dokter en geen pastoor zien. Maar als ze er aan dacht dat ze verdoemd zou zijn tot het eeuwige en altijd durende vuur van de helle, verlangde ze naar een pater. Zuster Amelia hield echter het been stijf: eerst het toverboek met de bezweringsformules dat ze angstvallig verstopte en dan pas de pater.

Noodgedwongen gaf Manse toe. Onderwijl had zuster Amelia stiekem de wassen figuurtjes en het tapijt met kabbalistische tekens weg genomen, om ze te verbranden. De vlammen likten gretig aan de wassen figuurtjes doch van zodra ze op het punt stond het boek in de kachel te werpen, begon de kat als een razende furie in het rond te springen, Manse kreeg stuiptrekkingen (volgens zuster Amelia: de accessen). De pater had nog juist de tijd een 'Vade retro' te stamelen en Manse viel met een hartverscheurende kreet morsdood.

Gelukkig had zuster Amelia met een palmtakje het huis vooraf overvloedig met wjwater besprenkeld en al die tijd had ze het kruis van haar rozenkrans stevig vast gehouden want zoals iedereen weet – althans zou moeten weten - vermag de duivel met zijn pomperijen niets tegen het kruis. De zaterdag morgen vroeg werd Manse zonder kerkdienst op kosten van den armen begraven. Behalve de buurvrouw, zuster Amelia en de pater van 't Hoog Kloosterke, die een gebed las, was er niemand op de uitvaart.

Ronny Courtens